Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken
ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Vakgroep Mediaevistiek, Rijks*universiteit* Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

27 APRIL 1996

Ter Inleiding

Dit jaar zijn er diverse opmerkelijke tentoonstellingen op het terrein van het oude boek. In Utrecht wordt vooral aandacht geschonken aan de vroege en hoge middeleeuwen, terwijl in Nijmegen, Brussel, Groningen en Den Haag vooral de latere Middeleeuwen en vroeg-moderne tijden aan bod komen. Ook de thematiek is sterk wisselend: variërend van culturele contekst, produktiecentra, een literaire figuur in samenhang tot de voorgeschiedenis en oorsprongen van een academiebibliotheek. Aparte vermelding verdient de collectie Emblemataboeken uit de kring van Brusselse Jezuieten die in de zomertentoonstelling te Brussel getoond zullen worden.

Vermoedelijk ten overvloede: vanaf 10 april 1996 zijn de oude telefoonnummers in Nederland niet meer geldig: we wijzen derhalve nogmaals op de nieuwe coördinaten van de redactie Bifolium.

TENTOONSTELLINGEN

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek Albert I: Emblemataboeken. 28 juni - 24 augustus 1996. Zeer opmerkelijke verzameling, ontstaan in 17de eeuwse jezuietenkring.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek Albert I: De Orde van het Gulden Vlies van Filips de Goede tot Filips de Schone (1430-1505). 27 september - 15 december 1996.

FLORENCE Museo Bardini: 'Vlaamse miniaturen voor vorsten en burgers (1475-1550)' (werktitel). 7 juni - 28 juli 1996. (tot 5 mei in Sint-Petersburg). Initiatief vanuit het Studiecentrum Vlaamse Miniaturisten (KU Leuven).

GRONINGEN Universiteitsmuseum: Aan de ketting. Vroegste en voorgeschiedenis van de Academiebibliotheek te Groningen. 4 oktober - 26 november 1996. Met publicatie. Toont, naast veel boeken, o.m. archeologische vondsten rond de Latijnse School waaronder schrijfgerei (tafeltjes, lei, inktpotjes, stiften e.d.) en een zeer unieke muts.

DEN HAAG Museum van het Boek / Meermanno-Westreenianum: De wereld der geleerdheid rond Vermeer. 1 maart - 2 juni 1996. Toont o.m. de kaarten die door de bekende schilder zijn afgebeeld (en te zien in het Mauritshuis in dezelfde stad). Met publicatie.

DEN HAAG Museum van het Boek / Meermanno-Westreenianum: Jacob van Maerlant. Vanaf 1 november 1996; nadien, in gewijzigde samenstelling, te Damme.

MALIBU (Ca.) John Paul Getty Museum: Ten centuries of French Illumination. 23 april - 7 juli 1996.

NIJMEGEN Museum Commanderie van Sint-Jan: Gebonden in Nijmegen. Nijmeegse boekbanden uit de vijftiende en zestiende eeuw. 23 maart - 5 mei 1996. Met publicatie (zie VAN DONGEN).

PARIJS Louvre: Clouet au Louvre: les portraits de François Ier. 23 mei - 26 augustus 1996.

UTRECHT Museum Catharijneconvent: Het Utrechts psalter — Middeleeuwse meesterwerken rond een beroemd handschrift. 31 augustus - 17 november 1996. Tentoonstelling rond een belangrijke codex uit de Karolingische tijd (Hautvillers bij Reims, c. 820-835). Met een veertigtal topstukken uit diverse landen, waaronder het Ebbo Evangeliarium, het Suzanna cristal, diverse ivoortjes en de drie Canterbury versies. Met publicatie. (Voor bijzondere aktiviteiten: zie VARIA).

WENEN Österreichische Länderausstellung: Ostarrichi / Österreich. 996 - 1996. 4 mei - 3 november 1996.

WOLFENBÜTTEL Herzog August Bibliothek: Cimelia Lutherana. 18 februari - 29 september 1996. Met catalogus.

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE LITERATUUR

A is een aapje. Opstellen over abc-boeken van de vijftiende eeuw tot heden. J. ter Linden, A. de Vries en D. Welsink (eds.). Amsterdam: Querido, 1995. 157 pp., ills. ISBN 9 0214 5004 6. *f* 35.

AINSWORTH, M.W. (ed.) Petrus Christus in Renaissance Bruges: an interdisciplinary approach. Turnhout: Brepols, 1995. 222 pp., ills (deels kl.). ISBN 2 5035 0444 2. BEF 2450 + BTW.

ALSTON, R. & B.S. Hill (eds.) Books printed on vellum in the collections of the British Library. London: BL, 1996. 208 pp. ills. geb. ISBN 0 7123 0433 9. £ 35.

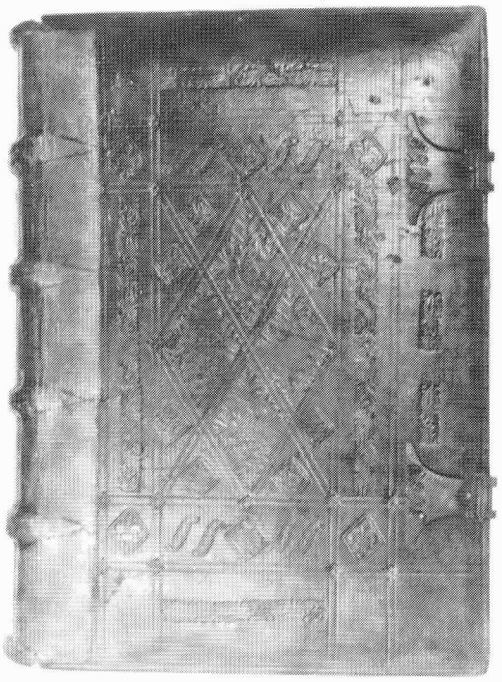

Nijmeegse band :'lelie-leeuw-band'. (Nijmegen, Gemeente-archief, Coll. Cod. 10). Te zien in NIJMEGEN.

AVRIL, François & C. Rabel Manuscrits enluminés d'origine germanique. I: XE-XIVE siècle. Paris: BN, 1995. xxvi + 220 + 148 pp., ills. FF 750.

BARBER, Giles Arks for Learning. A short history of Oxford library buildings. Oxford: The Oxford Bibliographical Society, 1995. (= Occasional Publication, 25). 176 pp., ills. ISBN 0 9014 2051 4. £ 15. Biedt tevens fraai overzicht over ontwikkeling in bibliotheekinrichting van Middeleeuwen tot nu.

BERTIUS, Petrus Nomenclator, the first printed catalogue of Leiden University Library (1595). Leiden: UB, 1995. 146 pp. Geen ISBN. *f* 35. Reprint oude tekst, voorzien van inleiding en auteursregister.

BIEMANS, J.A.A.M. Onsen Speghele ystoriale in Vlaemsche. Codicologisch onderzoek naar de overlevering van de Spiegel historiael van Jacob van Maerlant, Philip Utenbroeke en Lodewijk van Velthem. Diss. Universiteit Utrecht 1995. Grondige en interessante studie die een mooie handelseditie waard is.

Van pen tot laser. 31 opstellen over boek en schrift aangeboden aan Ernst BRACHES. Amsterdam: De Buitenkant, 1995. 343 pp., ills. ISBN 9 0703 8678 X. *f* 125. Bij het afscheid van een markante bibliothecaris (eerst van het Museum Meermanno-Westreenianum, nadien van de UB Amsterdam).

BRINKMAN, Herman Het handschrift-Jan Phillipsz. Hs. Berlijn, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Germ.Qu.557. Diplomatische editie en codicologische beschrijving. Hilversum: Verloren, 1995. (= Middeleeuwse Verzamelhandschriften, 2). 176 pp., geb. ISBN 9 0655 0020 0. *f* 51,50.

BROUWER, Han Lezen en schrijven in de provincie. De boeken van de Zwolse boekverkopers 1777—1849. Leiden: Primavera Pers, 1995. 360 pp., ills. ISBN 9 0743 1020 6. *f* 59,90. Opmerkelijk resultaat: al vroeg las men in alle standen.

BURGERS, J.W.J. De paleografie van de documentaire bronnen in Holland en Zeeland in de dertiende eeuw. Leuven: Peeters, 1995. 3 dln. (= Schrift en schriftdragers in de Nederlanden in de middeleeuwen, 1). ISBN 9 0683 1735 0. (...736-9, ...737-7). BEF 4750. Belangrijke studie met veelal goede afbeeldingen op royaal formaat.

CONDELLO, Emma & Giuseppe De Gregorio (eds.) Scribi e colofoni. Le sottoscrizioni di copisti dalle origini all'avvento della stampa. Spoleto: Centro Italiano di studi sull'alto medio evo, 1995. (= Bibliotheca del 'Centro per il collegamento degli studi medievali e umanistici in Umbria, 14). x + 565 pp., ills. ISBN 8 8798 8448 4. LIT. 160.000. Acten van congres CIPL in Erice 1993.

COPPENS, Christian Een Ars Moriendi met etsen van Romeyn de Hooghe. Verhaal van een boekillustratie. Brussel: Paleis der Academiën, 1995 (= Verhandelingen van de Kon. Ac. v. Wetenschappen, Lett. en Schone Kunsten van België, Klasse der Schone Kunsten, 57, 1995, nr 60). 291 pp., ills. ISBN 9 0656 9621 0. BEF 1700 (+ BTW). Een macht aan informatie, o.m. over laatmiddeleeuwse Ars Moriendi en relevante archivalia.

CORON, Sabine & Martine Lefèvre (eds.) Livres en broderie. Reliures françaises du Moyen Age à nos jours. Paris: BN, 1995. 191 pp., ills. (veelal kleur), glossaire, geb. ISBN 2 7177 1952 0. FF 350.

DAVIES, Martin Aldus Manutius: printer and Publisher of renaissance Venice. London: British Library, 1995. 64 pp., ills. ISBN 0 7123 0389 8. £ 10,95.

DEBAE, Marguérite La bibliothèque de Marguérite d'Autriche. Essai de reconstitution d'après l'inventaire de 1523-1524. Leuven-Parijs: Peeters, 1995. xxii + 689 pp., ills., regs., geb. ISBN 9 0683 1370 X. BEF 4000.

DIERBAAR Magazijn. De bibliotheek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde. Onder redaktie van Berry Dongelmans, Frits van Oostrom en Peter van Zonneveld met medewerking van Marco de Niet. Amsterdam: Amsterdam University Press, 1995. 207 pp., ills., reg. ISBN 9 0535 6165 X. *f* 95. Met hoofdstukken over de collectie middeleeuwse handschriften, toneelstukken, gelegenheidsgedichten, collectie Boekenoogen en nog veel meer.

DOLBEAU, F. P. Petitmengin (eds.) Indices librorum. II: Catalogues anciens et modernes des manuscrits médiévaux en écriture latine (1984-1990) et compléments d'années antérieures (1977-1983). Paris: Presses de l'Ecole normale supérieure, 1995. xvi + 296 pp. FF 150. Boekhistorisch bibliografisch naslagwerk, naar moderne en oude bewaarplaats.

DONGEN Gerrie van Gebonden in Nijmegen. Boekbanden en randversiering van handschriften en oude drukken in Nijmegen in de vijftiende en zestiende eeuw. Nijmegen: Museum Commanderie van Sint-Jan, 1996. 78 pp., ills., regs. Geen ISBN. *f* 10. Zeer verzorgd en nuttig overzicht, óók van wat niet tentoongesteld werd (zie NIJMEGEN).

FARANDA, Franco (ed.) Cor unum et anima una. Corali miniati della Chiesa di Imola. Firenze: Opus Libri, 1994. 214 pp., ills. (deels kleur). Lit. 100.000. Te bestellen: Via della Torretta 16, I-50137 Firenze (fax: [+ 39] 55. 670604).

FEBO Assunta di & Maria Letizia Putti (eds.) La legatura dei libri antichi tra conoscenza, valorizazione et tutela. (Convegno Parma 1989). Parma: Centro Servizi Cavagnari della Cassa di Risparmio di Parma, 1994. (= Bolletino dell'Istituto Centrale per la Patologia del Libro 44/45 (1990-1991)[!]. 410 pp., ills (deels kl.). ISSN 0391 5972. Bijdragen zijn zeer wisselend van kwaliteit.

FENLON, I. Music, print and culture in early sixteenth century Venice. London: BL, 1995. (= Panizzi Lectures, 10). 104 pp., ills. ISBN 0 7123 0359 6. £ 16.

FLOOD, J. & W.A. Kelly (eds.) The German book 1450-1750. London: BL, 1995. 384 pp., ills., geb. ISBN 0 7123 0404 5. £ 75. Bundel belangwekkende studies, bij afscheid David Paisey.

FRIEDMAN, J.B. Northern English books, owners and makers in the Late Middle Ages. Syracuse: Syracuse University Press, 1995. 423 pp., ills., reg. ISBN 0 8156 2649 5. Met uitgebreide bibliografie.

GAMPER, R., G. Knoch-Mund & M. Stähli Katalog der mittelalterlichen Handschriften der Ministerialbibliothek Schaffhausen. Dietikon-Zürich: Urs Graf Verlag, 1995. 302 pp., 30 ills., reg., geb. SFr 168. Tel. Zürich, 01/740 4444 Fax: 01/7405741.

GIBSON, Margeret (†) & Leslie Smith. Codices Boethiani. A conspectus of manuscripts of the works of Boethius. London: The Warburg Institute, 1995. (= Warburg Institute Surveys and Texts, 25). ISBN 0 8548 1087 0.

tGULDE iaer 1650 in de Short-Title Catalogue, Netherlands. Inleiding Willem Frijhoff en Marijke Spies. redaktie J.A. Gruys en Jan Bos. Den Haag: Koninklijke Bibliotheek, 1995. 156 pp., ills., regs. ISBN 9 0625 9124 8. *f* 30.

HILG, H. Die mittelalterlichen Handschriften der Universitätsbibliothek Eichstätt. I: Aus Cod. st 1 - Cod. st 275. Wiesbaden: Harrassowitz, 1994. (= Kataloge der Universitätsbibliothek Eichstätt, 1). XXX+322+8 pp., ills.

HOGENELST, Dini & Frits van Oostrom Handgeschreven wereld. Nederlandse Literatuur en Cultuur in de Middeleeuwen. Amsterdam: Prometheus, 1995. Tweede, licht gewijzigde uitgave. 330 pp., ills. (vele in kleur), reg. ISBN 9 0533 3238 3. *f* 49,95 (*f* 39,50 via ECI).

HUISKAMP, M.W., P.J. Boon en R.L.M.M. Camps (eds.) Catalogus van de pamfletten aanwezig in de Bibliotheek Arnhem, 1537-1795. Hilversum: Verloren, 1995. (= Stichting de Gelderse Bloem, 42). 368 pp., reg. ISBN 9 0655 0512 1. *f* 69.

François Ximenes, El libro dels angels (Franse vertaling), Lyon, Guillaume le Roy, 1486. Uit het bezit Margaretha van Oostenrijk (zie DEBAE).

KANTER, Laurence B. (e.a.) Painting and Illumination in Early Renaissance Florence 1300-1450. New York: Abrams, 1995. 394 pp., 296 ills. (120 in kleur). ISBN 0 8109 6488 0. $ 85. Mooie catalogus van een belangrijke tentoonstelling in New York, Metropolitan Museum of Art. KASTEN vullen. Karin Evers in gesprek met Pieter Obbema bij zijn afscheid als conservator westerse handschriften, en een catalogus van 40 aanwinsten uit de jaren 1963-1995. Leiden: Bibliotheek der Rijksuniversiteit, 1996. (= Kleine publikaties van de Leidse Universiteitsbibliotheek, 22). 110 pp., ills. Geen ISBN. *f* 25.

KIERNAN, K. Beowulf and the Beowulf Manuscript. London: The British Library, 1996. 368 pp., ills., geb. ISBN 0 7123 0406 1. £ 45. Herwerkte bijdrage over intrigerende kwestie.

LANKHORST, O.S. & P.G. Hoftijzer, Drukkers, boekverkopers en lezers in Nederland tijdens de Republiek. Een historiografische en bibliografische handleiding. Den Haag: SDU Uitgevers, 1995. (= Nederlandse cultuur in context, 1). 227 pp., ills., reg. ISBN 9 0120 8153 X. *f* 39,90.

Der älteste LEIPZIGER Messekatalog aus dem Jahre 1595. Faksimile-Ausgabe nach dem Exemplar der Universitäts- und Stadtbibliothek Köln. Keulen: USB, 1995. 84 pp. ISBN 3 9315 9606 0. Eenvoudige facsimile met een kort nawoord.

LEONARDI, Claudio & Birger Munk Olsen (eds.) The Classical tradition in the Middle Ages and the Renaissance. Spoleto: Centro degli Studi sull'alto Medio Evo, 1995. (= Biblioteca di 'Medio Evo', 15). x+283 pp., ills. ISBN 8 8798 8464 6. LIT. 55.000. Acten van congres 1992; bevat o.m. bibliografisch overzicht receptie klassieke teksten in 9de-15de eeuw.

de LOOS, J.F.H. Duitse en nederlandse muzieknotaties in de 12de en 13de eeuw / German and Dutch music notations in the 12th and 13th Century (with summary in English). Proefschrift Utrecht 1996. Een handelseditie van deze opmerkelijke studie is in voorbereiding.

MANOSCRITTI e opere a stampa nella Biblioteca Statale di Lucca. Lucca: Maria Pacini Fazzi, 1994. 103 pp., ill., bibl., index. ISBN 8 8724 6165 0. Lit. 35.000. Catalogus van tentoonstelling van de 84 mooiste objecten uit de verzameling.

MARROW, James H. As Horas de Margarida de Cleves. The Hours of Margaret of Cleves. Lissabon: Museu Calouste Gulbenkian, 1995. 186 pp., ills. (deels kl.), reg. ISBN 9 7281 2804 5. Rijk geïllustreerde tweetalige studie (Portugees/Engels) van het fraaie getijdenboek en de vroege Nederlandse miniatuurkunst.

MOSTERT, Marco (ed.) Communicatie in de middeleeuwen. Studies over de verschriftelijking van de middeleeuwse cultuur. Hilversum: Verloren, 1995. (= Amsterdamse Historische Reeks, Grote Serie, 23). 128 pp., ills. ISBN 9 0655 0275 0. *f* 29. Met bibliografie.

Frederik MULLER (1817-1881). Leven en werken. Zutphen: Walburg pers, 1996. (= Bijdragen tot de geschiedenis van de Nederlandse boekhandel, nieuwe reeks, 2). 320 pp., ills. ISBN 9 0601 1964 9. *f* 49,50.

NERI da Rimini: il Trecento riminese tra pittura e scrittura. Milano: Electa, 1995. 223 pp., ill. (vele in kl.). ISBN 8 8435 5139 6. Lit. 60.000. Catalogus van een tentoonstelling in Rimini, Museo della Città, 2 april - 28 mei 1995.

NIET ALLEEN KIJKEN. Over het gebruik van handschriften en handschriftencollecties. Vijf lezingen bij het afscheid van prof.dr. P.F.J. Obbema als conservator westerse handschriften van de Universiteitsbibliotheek Leiden, onder redactie van A.Th. Bouwman. Leiden: Universiteitsbibliotheek, 1996. 108 pp., ills. ISBN 9 0742 0406 6. *f* 25. Fraai ogend boekje met verhalen uit de praktijk.

OBBEMA, Pieter F.J. De middeleeuwen in handen. Over de boekcultuur in de late middeleeuwen. Hilversum: Verloren, 1996. 203 pp., ills., regs. ISBN 9 0655 0277 7. *f* 49,50. Nuttige en lezenswaardige bundel met bijgewerkte tekst van 14 artikelen van algemeen belang; de afbeeldingen zijn er niet in alle gevallen op vooruit gegaan.

OOSTERMAN, J.B. De gratie van het gebed. Middelnederlandse berijmde gebeden: overlevering en functie, met bijzondere aandacht voor produktie en receptie in Brugge (1380-1450). Amsterdam: Prometheus, 1995. (= NLCM, 12). 2 dln. 460 pp., ills. ISBN 9 0533 3379 7. *f* 70. Bijzonder nuttige studie naar vrijwel onbekend materiaal, met repertorium van gebeden en hss.

OOSTROM, Frits van Maerlants wereld. Amsterdam: Prometheus, 1996. 563 pp., ills. ISBN 9 0533 3442 4 c.q. –3442 4, resp. geb. dan wel paperback (zonder noten!). *f* 75 / *f* 49.

PEARSON, David Provenance research in book history. A Handbook. London: The British Library, 1994 (repr. 1995). 326 pp., ills, regs. geb. ISBN 0 7123 0344 8. £ 45. Ongelooflijk rijk boek met duizenden tips en een schat aan bibliografische en ongedrukte toegangen, m.n. voor verzamelingen en verzamelaars in Groot Britannië en Ierland.

PETRUCCI, Armando Writers and readers in medieval Italy. Studies in the history of written culture. Ed. & transl. Charles M. Radding. New Haven: Yale UP, 1995. 272 pp., ills. ISBN 0 3000 6089 0. £ 20.

POSTMA, Ferenc & Jacob van Sluis (eds.) Auditorium Academiae Franekerensis. Bibliographie der Reden, Disputationen und Gelegenheitsdruckwerke der Universität und des Atheneums in Franeker 1585–1843. Leeuwarden: Fryske Akademy, 1995 (= Akademy 760; rige bio– en bibliografyske skriften [Minsken en Boeken], 23). 706 pp., geb. ISBN 9 0617 1760 4. *f* 125. Uniek naslagwerk op basis van jaren onderzoek, o.m. in Oost Europa. Met tweetalige inleiding (Duits en Fries).

RHODES, Dennis Silent printers. Anonymous printers at Venice in the sixteenth century. London: British Library, 1995. 304 pp., ills, geb. ISBN 0 7123 0385 5. £ 60. Biedt door afbeeldingen van lettermateriaal, initialen e.d. vele mogelijkheden voor identificatie.

SCHREURS, Eugeen Anthologie van muziekfragmenten uit de Lage Landen. Polyfonie, monodie en leisteenfragmenten in facsimile. Peer: Alamire Publishers, 1995. xxiv + 136 pp. ISBN 9 0685 3107 7. BEF 3950.

SHARPE, Richard (ed.) The English Benedictine libraries. Shorter catalogues. London: The British Library, 1994. (= Corpus of British Medieval Library Catalogues, 4). 800 pp., geb. ISBN 0 7123 0279 4. £ 95.

STEINBERG, S.H (revised by J. Trevitt) Five hundred years of Printing. London: The British Library, 1996. 288 pp., ills. ISBN 0 7123 0414 2. £ 25 (geb.), £ 15 (pap.).

STEVICK, Robert D. The earliest Irish and English Book arts. Visual and poetic forms before A.D. 1000. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1994. 282 pp., ills. ISBN 0 8122 3220 8. Onderzoekt de wiskundige proporties van verluchte bladen en narratieve gedichten in Engelse en Ierse handschriften van de 7de tot de 10de eeuw.

STIENNON, Jacques L'écriture. Turnhout: Brepols, 1995. (= Typologie des Sources, 72). 128 pp., ills. ISBN 2 5033 6072 6. BEF 1400 (+ BTW).

VERHOEVEN, Garrelt & Piet Verkruijsse (eds.) Iournael ofte Gedenckwaerdige beschrijvinghe vande oost-Indische reyse van Willem Ysbrantsz. Bontekoe van Hoorn. Descriptieve bibliografie 1646-1996. Zutphen: Walburg pers, 1996. (= Bijdragen tot de geschiedenis van de Nederlandse boekhandel, nieuwe reeks, 1). 304 pp., geb. ISBN 9 0601 1947 9. *f* 99.

WENZER, H. Hören und sehen - Schrift und Bild. Kultur und Gedächtnis im Mittelalter. München: Beck, 1995, 626 pp., 74 ills. (14 in kleur), geb. ISBN 3 4063 8988 0.

WRIGHT, C.J. (ed.) Sir Robert Cotton as collector. London: British Library, 1996. 384 pp., ills, geb. ISBN 0 7123 0358 8. £ 60.

WRIGHT, Rosemary Muir. Art and Antichrist in Medieval Europe. Manchester: University Press, 1995. 244 pp., ills., geb. ISBN 0 7190 4158 9 (–4159 7: pb). Over het veranderende beeld van de Antichrist gedurende zeven eeuwen in Beatus handschriften, bijbel, encyclopedieën etc.

ZANICHELLI, Giuseppa Z. Luminatum et ligatum fuit de manu mea. Codici miniati padani: scriptoria e committenza. Parma: STEP, 1994. 211 pp., bibl., 126 ill. (36 kl.). Geen ISBN. Lit. 55.000. Catalogus van een tentoonstelling in Parma. Ruim 40 Renaissance hss. uit SS. Annunziata te Parma en S. Maria degli Angeli en S. Bartolomeo te Busseto.

CONFERENTIES

CONSERVERING

Van 3 t/m 5 juli 1996 wordt een internationaal congres gehouden te Ljubljana over Boek- en papierconservering. Details: Jedert Vodopivec, Archives of the Republic of Slovenia, Svezdarska 1, p.p. 70, SL-61001 Ljubljana (fax: +386. 61.216.551).

MUZIEKHANDSCHRIFTEN

Onder de titel 'Manuscripts with music, production and use' zal het Seminar in the History of the Book to 1500 van 12-14 juli 1996 haar zesde (tweejaarlijkse) congres houden, ook ditmaal te Oxford. Nadere gegevens: Linda Brownrigg, 56 Staunton Road, Headington, GB-Oxford OX3 7TP.

PAPIERGESCHIEDENIS

De 'IPH' (International Association of Paper Historians) heeft voor haar 23ste algemene vergadering het thema 'Papiergeschiedenis als hulpweten-

schap' gekozen: Leipzig, 30 augustus - 5 september 1996. Nadere gegevens: Dr. F. Schmidt, Deutsche Bücherei, Deutscher Platz 1, D-04103 Leipzig. fax: +49. 341.2271.444.

BOEK- EN BIBLIOTHEEKGESCHIEDENIS
De (vierde) Groninger Codicologendagen zijn gewijd aan bronnen voor de boek- en bibliotheekgeschiedenis: 9-11 oktober 1996 (NB drie dagen!). Ca 35 sprekers uit zes landen behandelen een veelheid aan methodologische en inhoudelijke aspecten. Daarnaast komt de gebruikelijke status questionis van de Lage Landen aan bod. Details en aanmelding: Jos.M. M. Hermans, Vakgroep Mediaevistiek RUG, Pb 716, NL-9700 AS Groningen, fax: +31.50.3637263.

VARIA

LAURENS JANSZ COSTERPRIJS VOOR JOOST R. RITMAN
Op 2 november 1995 werd Joost Ritman, stichter van en drijvende kracht achter de Bibliotheca Philosophica Hermetica te Amsterdam, de tiende laureaat (sedert 1977) van de Stichting Haarlem Boekenstad. Bij deze gelegenheid werd een fraai verzorgd boekje uitgegeven met o.m. juryrapport en bericht over de BPH (50 pp., ISBN 9 0709 2301 7).

HANDSCHRIFTEN IN LEIDEN
Op 5 januari 1996 nam prof.dr P.F.J. Obbema afscheid als conservator westerse handschriften van Universiteitsbibliotheek Leiden. Bij die feestelijk getoonzette gelegenheid verschenen enkele publicaties (zie NIET ALLEEN KIJKEN, KASTEN VULLEN en OBBEMA). Zijn opvolger is dr André Bouwman.

HULTHEMSE HANDSCHRIFT ONDER HANDEN
Najaar 1995 werd in KB te Brussel begonnen met het uit elkaar halen en het technisch onderzoek en de voorbereidingen voor een facsimile en restauratie van een handschrift dat vanwege de rijkdom aan teksten 'de nachtwacht van de Middelnederlandse letterkunde' genoemd wordt. De eerste resultaten zijn meer dan bemoedigend.

APICES ECHT VAN START
Sedert oktober 1995 is — door het aannemen van de statuten in een assemblée générale — Apices operationeel als organisatie voor al wie zich met antieke en middeleeuwse boeken en schrift bezig houden (ook kunstgeschiedenis en incunabelen horen bij het werkterrein). Naast overkoepelende activiteiten wordt o.m. ook gewerkt aan het stimuleren en opzetten van projecten (o.m. electronische bibliografieën) of het bedingen van korting bij grote uitgeverijen. Het lidmaatschap, met abonnement op de Gazette du Livre Médiéval, kost SFr 60 per jaar (SFr 45 zonder GLM). Aanmelding of meer informatie: Annie Dufour, Institut de Recherche et d'Histoire des Textes, 40, Avenue d'Iéna, F-75116 Paris, fax: +33.1.4723.8939; e-mail: `dufour@msh-paris.fr`.

HULTHEMSE HANDSCHRIFT ONDER HANDEN
Najaar 1995 werd in de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel begonnen met het uit elkaar halen en het technisch onderzoek en de voorbereidingen voor een facsimile en restauratie van een handschrift dat vanwege de rijkdom aan teksten 'de nachtwacht van de Middelnederlandse letterkunde' genoemd wordt. De eerste resultaten zijn meer dan bemoedigend.

ACTIVITEITEN ROND UTRECHTS PSALTER
In het kader van de tentoonstelling rondom het Utrechts Psalter organiseert het Holland Festival Oude Muziek (30 augustus-8 september) elke dag een gevarieerd programma van concerten van Psalm uitvoeringen. De Universiteit Utrecht (Studium Generale) organiseert twee avonden (6 en 7 november) met lezingen van verschillende auteurs die aan de catalogus hebben bijgedragen. Tijdens de tentoonstelling organiseert het Museum een lezingen cyclus; nadere details zijn te vinden op de binnenkort te verschijnen folder. Nadere informatie: Universiteitsbibliotheek Utrecht (Koert van der Horst, 020-2536521), Museum Catharijneconvent (Helen Wüstefeld, 030-2313835).

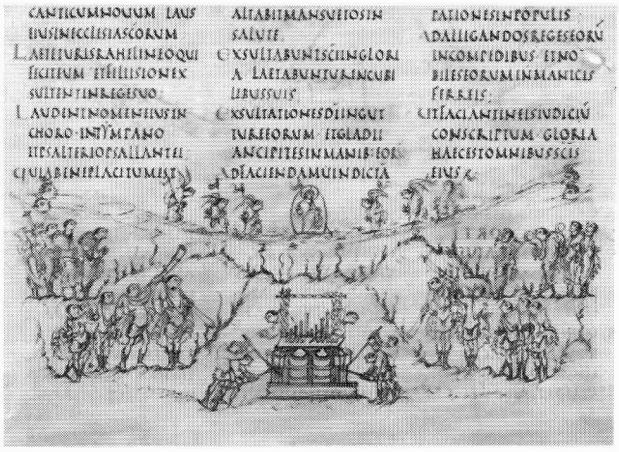

Psalm 150: Al wat adem heeft ... Utrechts Psalter (Reims, ca. 820-835; Utrecht UB, Ms. 32, fol. 83r). Te zien in UTRECHT.

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen. Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.
Een abonnement kost momenteel tien gulden per vier nummers (twee jaargangen), over te maken naar girorekening 33 50 785 (Postbank Arnhem-NL) Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Mededeling voor onze abonnees in het buitenland:
Omdat de kosten voor buitenlands betalingsverkeer buitensporig hoog uitvallen, vragen wij U bij voorkeur geen gebruik te maken van het acceptgiro-formulier, maar Uw betaling zo te regelen, dat de transferkosten voor Uw rekening komen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een internationale postwissel ten name van Bifolium, Vakgroep Mediaevistiek RU Groningen, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen. Dank U.

Message for our Foreign subscribers:
As the charges for collecting your subscription are very high, we would like to ask you to mention on the 'acceptgiro' that the costs of transfer are yours. If you want to pay by an International PO-money order, would you please do so in the name of Bifolium, Department of Medieval Studies, PO Box 716, 9700 AS Groningen - The Netherlands. Do not send cheques other than Euro-cheques, please (collecting costs are often more than the sum involved). Thank you.
Redactie: Jos.M.M. Hermans [+31] 50 3636114, fax: 3637263, e-mail: `jhermans@let.rug.nl` en W.C.M. Wüstefeld [+31] 30 2313835, fax: 2317896).